
Colloquium Clementinum II: Clement's Biblical Exegesis

DAVID VOPŘADA

Patristické biblické exegezi se v posledních letech věnuje stále více pozornosti, a nikoli bezdůvodně: výklad Písma přece tvořil páteř biskupské služby a vyučování téměř všech církevních otců. Po loňské patristické konferenci věnované patristické exegezi obecně, uspořádané na KTF UK společně KTF HTF UK a Patristickou společností ČR, uspořádalo Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty při CMTF UP v Olomouci s Patristickou společností ČR ve dnech 29.–31. května 2014 mezinárodní konferenci věnovanou biblické exegezi Klementa Alexandrijského.¹ Tato konference navázala na první klementovskou konferenci o VII. knize *Stromat*, jejíž akta byla vydána v prestižní řadě *Supplements to Vigiliae Christianae*.² Na konferenci vystoupily světové kapacity na dílo a myšlení Klementa Alexandrijského i mladí badatelé, kteří svou prací prokazují, že Klementovo dílo zůstává živé a i nadále vyvolává aktuální otázky.

Konferenci otevřel Allain le Boulluec, emeritní ředitel studií sekce náboženských studií na pařížské École Pratique des Hautes Études a odborník na Klementa, Órigena a hereze prvních staletí, přednáškou *L'interprétation de la Bible et le «genre symbolique» selon Clement d'Alexandrie*, v němž poukázal na silně christologický charakter Klementovy exegeze, v níž je Kristovo vtělení pevným prvkem umožňujícím přistupovat v Písmu skrze symboly k božským skutečnostem. Holandská profesorka Annewies van der Hoek, působící na Harvard Divinity School, poté ukázala, jak hojně Klement užívá ve svém díle knihy Přísloví – mnohem více než kterýkoli křesťanský autor prvních třech staletí s výjimkou Órigena.

Judith L. Kovacs z University of Virginia na začátku druhého jednacího dne představila, jak Klement vykládá „božsky inspirovaného“ Pavla (ὁ θεοπέσιος) zvláště v konfrontaci se soudobými heterodoxními křesťany jako dobrého učitele mravního způsobu života a ctnosti, který se nestaví ani proti Zákonu a skutkům, ani proti tomu nejlepšímu z řecké filosofie. Veronika Černušková z CMTF UP prozkoumala Klementovy citace horské řeči v Mt 5–7, když zde zdůraznila zvláště téma lidské touhy a otázku postoje Boha a věřícího k problému zla. Po příspěvku *Clement's Exegesis of 1 John 2:7: A Fragment of his Lost Peri Archon* Davide Daineseho, doktoranda boloňské Fondazione per le

¹ Konference byla uspořádána v rámci badatelského projektu GA ČR P401/12/G168 „Historie a interpretace Bible“.

² Matyáš Havrda – Vít Hušek – Jana Plátová (ed.). *The Seventh Book of the Stromateis. Proceedings of the Colloquium on Clement of Alexandria*. VCS 117. Leiden – Boston: Brill 2012.

scienze religiose Giovanni XXIII, nás přesvědčil Manabu Akijama z japonské univerzity v Cukubě svým příspěvkem *Il significato del «segno» nell'interpretazione biblica di Clemente Alessandrino* o tom, že klementovská studia nacházejí ohlas a cenné plody vědecké práce i na Dálném Východě.

V odpoledním bloku Piotr Ashwin-Siejkowski, anglikánský kněz z londýnské King's College, prozkoumal nejcitovanější pasáže Janova evangelia a zvláště jeho prologu v klementovském korpusu. Řeckokatolický kněz Miklós Gyurkovics, vyučující na teologické vysoké škole v Nyíregyháze, se pro změnu zamýšlel nad problematikou božského *nús* v kontextu Janova prologu. Doktorandka Ilaria Vigorelli z římské univerzity Santa Croce představila různé významy pojmu $\sigma\chi\acute{\epsilon}\sigma\iota\varsigma$ s ohledem na Klementovu exegezi, a Vito Limone z milánské univerzity Vita-Salute San Raffaele představil příspěvek *«Monadikón genésthai» (Strom. 4,25,155,2–158,1): l'esegesi henologica di Clemente*.

V sobotu pak zazněly příspěvky doktoranda Daniela L. Wordena ze skotského St. Andrews (*Clement of Alexandria and an Orthos Gnostic Tradition*), Jane Heath z univerzity v Durhamu (*Stromateis, Scripture and Synoptic Tradition*) a Henny Fiskå Håaga z Agderské univerzity v Norsku (*Negative Theology in Clement's Understanding of Scripture*). Dopolodní blok uzavřel Matyáš Havrda, který v rámci svého bádání na berlínské Humboldt-Universität představil Klementovy exegetické zájmy v VIII. knize *Stromat.* Odpoledne se neslo ve znamení diskuse o dalším možném vývoji v klementovském bádání a magisteriální přednášky Marca Rizzioho z milánské katolické univerzity Sacro Cuore o přístupech alexandrijských autorů Filóna, Klementa a Órigena k Písmu, který zůstává fascinující i pro dnešního čtenáře.

Pořadatelům se podařilo rychle navodit přátelskou atmosféru, která napomohla rozvíjení lidských i badatelských kontaktů mezi účastníky. Nejenže samotná jednání byla dokonale zorganizovaná, ale výborně připravené byly i společné obědy a večere a především závěrečná zahradní slavnost, která se z obav před rozmary počasí nakonec uskutečnila v refektáři dominikánského konventu. Nezbyvá než našim klementologům popřát další badatelské úspěchy a patrologům a všem zájemcům o církevní otce více podobných špičkových konferencí, které neobohacují pouze naše vědecké zájmy, ale také inspiřují naše srdce a zájem o Boží slovo, církevním otcům tolik drahé.